

Višejezičnost na Sudu Europske unije

U povodu 70 godina postojanja Suda Europske unije, u sklopu kojega svoje sudce ima i Hrvatska već deset godina, Sud Europske unije u suradnji s Glavnom upravom za višejezičnost, Glavnom upravom za informiranje, Upravom za komunikaciju i Odjelom za publikacije i elektroničke medije objavio je tri knjige kojima je odlučio obilježiti svoju veliku obljetnicu. Knjige o kojima je riječ nose naslove *Višejezičnost na Sudu Europske unije*, *Višejezični dnevnički putovanja* i *Multilingual postcards*. Potonje dvije donose istovjetan sadržaj, a razlika je u tome što se u *Višejezičnim dnevnicima putovanja* nalazi 29 tekstova autora iz svih država članica EU-a na hrvatskome jeziku, dok su u knjizi *Multilingual postcards* isti ti tekstovi na materinskom jeziku svakoga autora.

U *Predgovoru* knjige *Višejezičnost na Sudu Europske unije* predsjednik Suda Koen Lenaerts tumači kako su se u početcima EU-a u institucijama upotrebljavala samo četiri jezika, a danas su u službenoj uporabi 24 službena jezika. Na sve njih prevodi se većina odluka koje donosi Sud EU-a, odnosno dvije njegove sastavnice – Sud i Opći sud.

Riječ je dakle o načelu ravnopravnosti svih jezika, koje odražava veliku jezičnu i kulturnu raznolikost Europske unije. Da bi se to načelo valjano primjenjivalo, to jest da sudska odluka bude dostupna na 24 jezika, potrebno je upotrijebiti znatne ljudske i tehničke resurse. Time se jamči transparentnost i dostupnost sudske prakse u različitim nacionalnim pravnim poredcima. Ujedno, to je i jamstvo bitno za pravilno funkcioniranje demokratskoga sustava Unije i doprinosi približavanju europskoga pravosuđa građanima, poduzetnicima i upravama 27 država članica. Tako se osigurava ujednačeno tumačenje prava EU-a na svim službenim jezicima i jamči kvalitetu sudske prakse.

Knjiga se sastoji od pet cjelina: *Višejezičnost i raznolikost*, *Višejezičnost kao bitna značajka postupaka pred sudovima*

Višejezičnost
na Sudu Europske unije

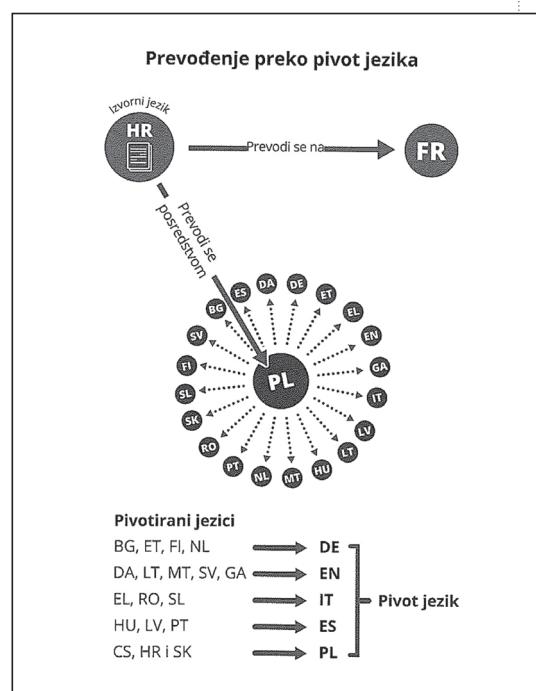
curia.europa.eu

Europske unije, Upravljanje višejezičnošću na Sudu, Pismeno i usmeno prevođenje: strategije, metode i alati te Što budućnost donosi za višejezičnost? U prvoj se cjelini među ostalim tumači, primjerice, zašto je engleski ostao službenim jezikom EU-a iako je Ujedinjeno Kraljevstvo istupilo iz članstva uz objašnjenje da je on službeni jezik u Irskoj i na Malti, a zašto pak luksemburški nije službeni jezik. Istimče se i načelo da se svaki građanin Unije može obratiti institucijama na materinskom jeziku i ima pravo od njih dobiti odgovor na njemu te da se zajedničko europsko pravo mora učiniti dostupnim na svakome službenom jeziku članice u kojoj će se primjenjivati.

Kad je riječ o tome kako se upravlja višejezičnošću na Sudu EU-a, doznajemo da je za nju zadužena Glavna uprava za višejezičnost, osnovana 1. siječnja 2018., a u njoj djeluju služba za pravno prevođenje i služba za usmeno prevođenje. Ondje rade pravnici lingvisti (pravnici koji su završili studij nacionalnoga prava, a u trenutku zapošljavanja dobro vladaju najmanje dvama drugim jezicima te su upoznati s najmanje dvama pravnim sustavima), zatim usmeni prevoditelji (diplomirani konferencijski prevoditelji koji mogu usmeno prevoditi s najmanje dvaju službenih jezika Unije, a najčešće se očekuje da to mogu čini s tri do šest jezika; prevode na sudskim raspravama) i korektori/lektori (oni osiguravaju poštovanje jezičnih i tipografskih dogovora, prate razvoj jezika i kontroliraju pravilnu uporabu svojega materinskog jezika).

Zbog mnoštva jezičnih kombinacija i pojednostavljenja prevođenja na Sudu je odlučeno da se kao jezik vijećanja upotrebljava francuski. Tako se svi nacrti odluka sastavljaju na njemu i prevode na druge jezike. Međutim, u proširenjima Unije 2004., 2007. i 2013. broj kombinacija za prevođenje porastao je sa 110 na 552. Tada su uvedeni i uporišni (*pivot*) jezici, odnosno unaprijed određeni jezici na koje se tekst prevodi s isto tako unaprijed određene skupine jezika kako bi se potom preveo na druge jezike. Stoga svaki uporišni jezik pokriva ograničen broj drugih jezika. Uporišni su jezici njemački, engleski, španjolski i talijanski (od 2004.), a naknadno je dodan i poljski (od 2019.).

U zaključnim se razmatranjima u knjizi *Višejezičnost na Sudu Europske unije* navode i podatci o tome koliko stoji njegovanje višejezičnosti u Europskoj uniji. Ukupni troškovi pismenoga i usmenoga prevođenja u svim institucijama EU-a iznose 1,1 milijardu eura, odnosno manje

od 2,5 eura po stanovniku godišnje ili manje od cijene jedne kave po građaninu. Na Sudu ti su troškovi 2020. iznosili 159 milijuna eura (0,36 eura po stanovniku godišnje).

U drugoj knjizi, naslovljenoj *Višejezični dnevni putovanja*, autor je hrvatskoga teksta sudac Vrhovnoga suda Republike Hrvatske, predsjednik GRECO-a (tijela Skupina država protiv korupcije pri Vijeću Europe) i naslovni izvanredni profesor doktor znanosti Marin Mrčela. U tekstu *O važnosti višejezičnosti u pravu* osvrnuo se među ostalim na

probleme pravilne uporabe hrvatskoga jezika u sudskim odlukama i izdvojio neprimjerenu uporabu pravnoga nazivlja (*vještvo* umjesto *vještačenje*, *razudba* umjesto *obdukcija*...) i strano nazivlje u hrvatskim pravnim tekstovima koje je ili pogrešno prevedeno ili neprevedeno (*implementacija* umjesto *primjena*, *transponiranje* umjesto *prenošenje* te *leasing* i *factoring* u nazivima zakona: *Zakon o leasingu* iz 2013. i *Zakon o faktoringu* iz 2014.).

Višejezičnost, pa tako i ona u pravnome jeziku, slojevit je fenomen i može se razmatrati na mnogim razinama. Knjige su *Višejezičnost na Sudu Europske unije* i *Višejezični dnevni putovanja*, kao što je iz ovoga kratkog napisa vidljivo, odlično polazište za svaku ozbiljniju analizu te nezaobilazne europske vrijednosti.

SUD
EUROPSKE UNIJE

Višejezični dnevni putovanja

Camille de Toledo
Stefan Tafrov
José Antonio Pascual
Tomás Dubéda
Anne Lise Kjær
Isolde Burr-Haase
Dr. Eva Vetter
Marina Kaljurand
Nikiforos Diamanduros
Christos Artermidis
Roberta Metsola
Barbara Cassin
Jean-Claude Wiwiinius
Michael D. Higgins
Marin Mrčela

prof. dr. Barbara Pozzo
prof. dr. iur. Sanita Osipova
prof. dr. Danutė Jočienė
Réka Somssich
Tonio Borg
prof. dr. J. W. van de Gronden
prof. dr. Jan Wouters
Katarzyna Kłosińska
Ana Maria Guerra Martins
Radu Paraschivescu
Stanislav Vallow
prof. dr. Rajko Knez
Heikki E. S. Mattila
Stig Strömholt